

naam **Deirdre Hennessy**
leeftijd **45**
opleiding **agricultural science aan University College Dublin, PhD in graslandwetenschap aan Queens University in Belfast**
functie **lector duurzame landbouw aan University College Cork in Ierland**
carrière **18 jaar lang onderzoekster bij Ierse landbouwonderzoeksorganisatie Teagasc, waaronder promotieonderzoek naar effect van weidegang op nitraatuitspoeling**

‘Alle melk in Ierland is weidemelk, **een premie voor weidegang hebben we hier niet**’

‘Wie gras begrijpt, begrijpt het systeem’

Geen land waar al zolang en zoveel onderzoek wordt gedaan naar gras als Ierland. Deirdre Hennessy voegt daar al bijna twintig jaar haar expertise aan toe. Of het nu gaat om stikstofbenutting of om de eiwit efficiëntie van weidemelk: de Ierse onderzoekster weet precies hoe belangrijk grasland is.

TEKST GRIETJE DE VRIES

Voor het jaarlijkse congres van de European Grassland Federation (EGF) maakt Deirdre Hennessy met plezier de overtocht van Ierland naar het nog regenachtigere Nederland. Ze is een van de vele Europese graslandonderzoekers die in juni samenkwamen om van gedachten te wisselen over de toekomst van graslanden. Ierland levert een flinke bijdrage als het gaat om graslandkennis, met ruim zestig jaar aan onderzoek. ‘Grasland is echt de basis in Ierland. Dankzij het gematigde klimaat heeft gras een lang groeiseizoen, in het zuidwesten groeit er zelfs zo goed als jaarrond gras’, verklaart Hennessy de Ierse interesse in gras. ‘Sinds het begin draait de veehouderij dan ook om gras en dat maakt het management uniek. Negentig procent van de koeien kalft af in het voorjaar en van opstallen is geen sprake.’ Om de term weidemelk moet Hennessy dan ook een beetje grinniken. ‘Een premie voor weidegang hebben we niet: alle melk die in Ierland geproduceerd wordt, is weidemelk.’

Hoe belangrijk is grasland voor de Ierse veehouder?

‘Alles draait in Ierland om gras. Toen ik studeerde, kwam ik tijdens een stage terecht bij een onderzoekscentrum voor grasland. Hoe meer ik daar over gras leerde, hoe fascinerender het werd. Gras klinkt als een beperkt onderwerp, maar door gras goed te begrijpen wordt het systeem eromheen ook duidelijker. In feite draait het systeem om gras, niet om het vee. De op grasland gebaseerde landbouw draagt in Ierland significant bij aan de economie en zit verweven in de Ierse maatschappij.’ ‘Verder is het boerenleven ook een levensstijl. In het Ierse systeem draai je mee met

de seizoenen, bij de piek van de grasgroei is ook de piek van de melkproductie. Tegen kerst zijn alle koeien droog en zijn veehouders ook vrij. Het is echt a way of life.’

In Nederland en Vlaanderen is stikstof een van de grootste uitdagingen, hoe is dat in Ierland?

‘Ierland heeft als een van de weinige regio’s in de Europese Unie nog derogatie, maar ook bij ons wordt deze afgebouwd. Politiek gezien wordt er veel gesproken over derogatie. We zijn een van de laatst overgebleven regio’s met derogatie en die uitzonderingspositie zorgt voor discussie. Boeren passen ondertussen hun systemen en management aan, verminderen het gebruik van kunstmest en maken beter gebruik van organische stikstof. Ze verbeteren het graslandbeheer en zetten steeds vaker vlinderbloemigen in. De bewijzen dat we recht hebben op derogatie, zijn er nog steeds.’

Ook in Ierland staat veel onderzoek in het teken van stikstof. Waar richt dat onderzoek zich op?

‘De hoeveelheid stikstofkunstmest die we mogen inzetten, is de afgelopen jaren teruggedrongen. Zeker ten opzichte van decennia geleden gaan boeren veel bewuster met stikstofbemesting om. Toch blijft gras een gewas dat stikstof nodig heeft om te groeien. Boeren weten dat ze bemesting moeten beperken, maar ondertussen hebben ze ook gras nodig. Een beetje extra kunstmest gaf zekerheid, maar dat kan nu niet meer. Om stikstof precies te kunnen toedienen is het belangrijk om te weten wat het gras op jouw bedrijf nodig heeft. En daar zijn we in onderzoeken veel mee bezig geweest en al ver mee gekomen. Inmiddels zijn er model-

len die in combinatie met de weersverwachting, de graskennis van de veehouders op hun bedrijf en het ruwvoerdoel van de veehouder precies kunnen vertellen wat de grasgroei voor de komende week is. En dat helpt om goed af te wegen hoeveel bemesting nodig is. Dat leidt weer tot een betere benutting van stikstof in het systeem.’ ‘Verder kijken we naar een betere benutting en toediening van drijfmest, door uit te rijden met een sleepvoet en te bemesten wanneer de nutriënten in mest goed worden benut, zoals in het voorjaar. Daarnaast richten we ons op andere manieren van stikstoftoediening aan graslanden, bijvoorbeeld in de vorm van klaver en andere vlindebloemigen.’

Kruidenrijk grasland is een groeiend onderzoeksthema. Waarom blijft kruiden toevoegen aan de graszode zo’n uitdaging?

‘Op intensief begraasd grasland, waar nu 200 tot 250 kilo stikstof wordt toegediend, kan witte klaver de kunstmestgift met 100 tot 150 kilo terugdringen. Daar zit dus veel potentie, net als bij andere kruiden. De grootste uitdaging blijft om de kruiden in het grasland te houden. We weten de voordelen van veel kruiden en vlinderbloemigen inmiddels wel te benoemen. Het lastige is alleen om de voordelen van zowel kruiden als grasland te kunnen combineren zolang de kruiden geen stand kunnen houden in het begraasde grasland.’ ‘Daarvoor zijn er veredelaars nodig om de kruiden te ontwikkelen die beter gedijen in intensief gehouden grasland. Alleen: veredelaars hebben wel een prikkel vanuit de markt nodig om daar echt mee aan het werk te gaan.’

‘We moeten proberen om **gras te gebruiken wanneer het beschikbaar is**’

In uw presentatie op het congres sprak u onder andere over het effect van grasland op de voedingswaarde van melk. Hoe zit dat precies?

‘Een van de onderzoeken waar ik bij betrokken ben geweest in de afgelopen jaren, was een samenwerking met zuivelwetenschappers. Het leek ons interessant om te kijken naar de rol die grasland speelt in de melk-kwaliteit. Daarin keken we naar melk van koeien met een tmr-rantsoen en koeien die alleen maar grazen. Vervolgens keken de voedingswetenschappers naar de melk van die groepen. Ze zagen daarin opmerkelijk veel verschillen tussen de groepen.’

En wat waren die verschillen?

‘Een van de verschillen die opviel, is dat er in melk uit gras hogere concentraties van eiwitten met een hogere kwaliteit en meer van de gezonde vetzuren zitten dan in melk van een tmr-rantsoen. Maar het feit dat de invoer van eiwit voor de koeien uit gras komt, maakt ook uit. Een van de uitdagingen is om gras zo goed mogelijk te benutten om dierlijk eiwit te produceren, in plaats van eiwit van bijvoorbeeld soja in te

zetten. Soja kan immers ook direct als humane eiwitbron worden ingezet. Volgens Frans onderzoek is het eiwitrendement bij een tmr-rantsoen een-op-een: voor elke door mensen te benutten kilo eiwit die de koe ingaat, komt er ook één uit. Maar bij grazend vee in Ierland wordt er vier keer zoveel menselijk benutbaar eiwit geproduceerd van elke kilogram eiwit die de koe gevoerd krijgt.’

Ierland loopt voorop als het gaat om werken met een intensief grasland-systeem. Wat kunnen boeren in Nederland en Vlaanderen daarvan leren?

‘In Nederland loopt het onderzoeksproject “Kennis voor grasland en beweiding”, waaraan ik meewerk. Daarin draait het om het leren hoe we graslanden optimaal kunnen benutten. Een van de voornaamste dingen die wij in Ierland veel doen, is alle hulpmiddelen inzetten die er zijn om het grasland-beheer te verbeteren. Zo hebben we de tool “PastureBase Ireland”. Dat is een beslissingsondersteunend instrument dat werkt met beweidingsplanners en het MoSt-gras-groeimodel om de groei te voorspellen. Er

bestaan veel tools om te helpen bij graslandmanagement, er is voor elk bedrijf en systeem wel iets wat past. Gras is gras, en ondanks dat ons weideseizoen en groeiseizoen verschillend kunnen zijn, moeten we in alle systemen proberen om gras te gebruiken wanneer het beschikbaar is.’

Hoe kijkt u naar de toekomst van grasland?

‘De uitdagingen in de wereld zijn groot: broeikasgassen, stikstofoverschot en voedselzekerheid. Grasland speelt in al die uitdagingen een grote rol. Als we onze vaardigheden en kennis van gras inzetten om de input in het systeem te kunnen verkleinen – en dan spreek ik naast kunstmest ook over krachtvoergebruik – dan kunnen we nog veel bereiken.’

‘We mogen ook wel eens wat positiever zijn over landbouw. Als boeren verdwijnen, verliezen we ook de graslandbeheerders. In Ierland lijkt in sommige gebieden nu al een exodus van het platteland naar de stad op gang te zijn gekomen. Boeren en grasland zijn allebei cruciaal voor een leefbaar platteland.’ |